

Maria GOOS:

*„Eu scriu comedii
încadrate într-o mare ramă neagră”*

Mariana Ciolan: *După studii la Academia de Artă Dramatică din Maastricht (1982), ați început să lucrați ca regizoare în mai multe teatre și, mai ales, cu Toneelgroep De Compaan. Tot în anii '80, începe să se vorbească despre dramaturgul Maria Goos și piesele dumneavoastră văd luminile rampei. De unde această nevoie de a scrie teatru?*

Maria Goos: Mi-am dorit și îmi place să fiu regizor, iar ca regizor, pentru publicul căruia doream să mă adresez, mă interesau îndeosebi nu repertoriul clasic, ci piesele originale contemporane. Cum nu am găsit în acel moment asemenea texte, pe care să-mi placă să le montez pe scenă, pe care să le socotesc potrivite pentru compania noastră, am început să scriu, împreună cu actorii, ca un soi de improvizatii. A fost o nevoie practică, o bază pentru un repertoriu al Companiei noastre.

M.C.: *În România, ca și în alte țări din Europa, sunt mulți oameni de teatru care au asemenea preocupări multiple. E vorba de actori sau regizori care scriu piese pe care ei înșiși le pun în scenă, temele lor fiind puternic ancorate în actualitate. În acest sens, vă regăsiți într-un spirit al epocii, poate chiar într-o familie?*

M.G.: Aș fi vrut să fie așa, dar, de fapt, nu mă simt ca făcând parte dintr-o familie teatrală europeană. Apreciez scriitorii precum Ibsen, Harold Pinter, Lars Noren, dar modelul meu cel mai important este Cehov. Admir scriitura lui pentru că privește umanitatea în toată complexitatea ei. Chiar dacă anumite personaje din scrierile sale sunt, să zicem, negative, el caută să le integreze într-o umanitate mai echilibrată, și asta le salvează într-un fel. Pot spune că Cehov m-a influențat cel mai mult. Personajele lui pot să vorbească aparent despre nimic – despre nori, o haină, un unchi care vine în vizită, dar dincolo de asta, le simți singurătatea, le simți dorința nestăvilită de a se apropia de ceilalți, de a începe o relație adâncă, de prietenie, de iubire. Oamenii din Europa – poate că și la dumneavoastră e la fel, nu am cum să știu, sunt pentru prima dată în România – nu mai au obișnuința să-și analizeze relațiile, ca și cum ar fi ceva de la sine înțeles. Prin piesele mele, spectatorul este îndemnat să conștientizeze aceste relații necesare între oameni. Eu scriu comedii încadrate într-o mare ramă neagră. Este aici un fel de reglare a echilibrului. Dacă încerc să scriu despre situații, întâmplări tragice, întotdeauna descopăr și lucruri comice. Iar dacă mi-am propus să scriu despre ceva mai hazliu, deodată apare rama asta neagră în jur. Și totul vine cumva din structura mea, nu este un lucru căutat cu obstinatie sau cu ostentație.

M.C.: *Piesa care v-a propulsat în atenția unui public larg, chiar dincolo de granițele Olandei, este Cloaca. Vorbiți-ne despre ideea poveștii și despre titlul ei atât de incitant.*

M.G.: Mă bucur că folosiți cuvântul *poveste*. Da, *Cloaca* este o poveste, ușor de priceput, cu introducere, cuprins și încheiere, fapt remarcat de foarte multă lume și care explică, desigur, succesul ei de public în Olanda. Scena olandeză este oarecum dominată de regizori care doresc să-și impună propria semnătură asupra producțiilor realizate, și când spun asta, mă gândesc și la spectacole cu texte consacrate, unde aproape că textul nu mai contează – un teatru de regizor, da, l-am putea numi așa, cu ultracontemporaneizări de suprafață, nu de substanță. *Cloaca* poate fi o replică la această tendință. Chiar explicit, prin personajul *Maarten*, regizor care a făcut fixație pentru simboluri abscons-caraghioase și nuditatea actorilor. Ideea piesei am luat-o dintr-un fapt divers referitor la niște foști colegi de școală. Subiectul l-am construit în jurul acestui nucleu dramatic. Este vorba de un

Foto: Bonnita Postma

grup de prieteni, patru bărbați, care-și continuă relația de prietenie și după ce fiecare s-a lansat în propria-i carieră. Mai precis, piesa focalizează un moment tensionat, când fiecare traversează momente dificile, insuportabilul situației fiindu-i fatal unuia dintre ei, împingându-l la sinucidere. Cele patru personaje poartă în ele frustrări, insatisfacții personale, ecouri din ceea ce li se întâmplă, iar cercurile cărora le aparțin, în care s-au integrat – lumea politicii, a justiției, a teatrului, a artelor plastice ori a administrației –, se întâlnesc la un moment dat, datorită relației lor. „Cloaca” este un cuvânt cifrat pe care cei patru bărbați l-au adoptat ca semn al propriului grup – cuvântul sugerează și o zonă tulbură, ambiguă, în care se amestecă deșeul și germenenele, binele și răul –, fără a bănuși cât de dureros le va defini acest termen existența ulterioară și evoluția prieteniei lor.

M.C.: *Piesa a stat la baza unui scenariu de film omonim. Succesul ei în alte spații culturale decât cel olandez – este tradusă și reprezentată în Germania, Spania, Elveția, Austria, Marea Britanie, iar în Argentina figurează pe afișul teatral până în decembrie 2009, fiind deja încununată de premii ale criticii – credeți că se datorează faptului că filmul poate avea impact mai mare decât teatrul?*

M.G.: Nu, hotărât lucru, nu! Explicația trebuie căutată în altă parte. În aprilie 2004, în prima stagiune a recent-renovatului Teatru Old Vic din Londra, celebrul Old Vic, s-a jucat piesa mea, în regia lui Kevin Spacey și traducerea poetului Paul Evans. Am avut onoarea ca acest loc sacru al lumii teatrale să fie interesat de piesa mea. Faptul a contat enorm, i-a asigurat prestigiu piesei mele. Iar exemplul a fost urmat și de alții, mai întâi în Germania și apoi mai departe. Filmul are o mare legătură cu piesa și prin faptul că s-a păstrat distribuția de la premiera absolută, de la Het Toneel Speelt, care a făcut senzație la Amsterdam, adică Peter Blok, Pierre Bokma, Gijis Schlotten van Aschat și Jaap Spijkers.

M.C.: *Încă din anii '90, în paralel cu activitatea în teatru, ați scris scenarii pentru filme și seriale de televiziune, unele plecând de la propriile dumneavoastră piese de teatru, ca și în cazul Cloaca. Ce ne puteți spune despre relația teatru-film în cariera dumneavoastră?*

M.G.: Îmi place foarte mult să scriu piese de teatru, pentru că aici totul se exprimă prin cuvânt. În film și în televiziune, trebuie să gândești și să te exprimi în imagini. Eu prefer, pentru că așa mă simt mai confortabil din punct de vedere intelectual, să lucrez asupra textului, a cuvântului. Caut însă ca între cele două domenii să îmi aflu propriul meu echilibru. Am început prin a scrie piese de teatru, apoi am colaborat mult cu televiziunea, dar întotdeauna m-am întors la teatru, ca să îmi iau gura de oxigen necesară pentru a-mi continua drumul. Proiectul pe care îl am acum în derulare – o piesă care se petrece în lumea teatrului – se numește *Cortina* și va avea premiera în primăvară. La acest proiect participă o actriță și actorul Peter Block, partenerul meu de viață, alături de care mi-am început și mi-am clădit cariera în teatru. Amândoi vor interpreta mai multe roluri. În domeniul cinematografiei, Olanda este orientată mai mult spre modelul german sau american, care au la bază *acțiunea și povestea*. Or, așa cum vă spuneam, și pentru mine povestea este foarte importantă. Dar în egală măsură, și în teatru și în film, mă preocupă *relațiile*. Eu mă uit la relațiile de adâncime dintre oameni.

M.C.: *Ați primit anul trecut, la Bienala Benelux, Premiul „Edmund Hustinprix”, juriul motivând că „opera Mariei Goos apare ca o odă închinată apropierii dintre oameni”. Este important acest premiu pentru dumneavoastră?*

M.G.: Da, fiindcă se referă la ceea ce este esențial pentru mine, la felul cum îmi privesc și construiesc personajele, la modul analitic în care abordez relațiile dintre ele. Da, pentru că îmi aduce munca sub lupa publicului, pentru că o face mai cunoscută. Un premiu ca acesta este foarte important, deoarece atrage atenția asupra unei scriituri, asupra autorului de piese de teatru.

A consemnat Mariana CIOLAN